

Jandarma Bölgesinde Afet Yönetimi ve Malvarlığına Karşı Suç: Elazığ ve Malatya Depremleri Örnekleri

Tekin Avaner¹, Özge Ayas²

Özet

Türkiye genç fay hatları üzerinde yer alması nedeniyle deprem afeti ile sıkça karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle Malatya ve Elazığ illerinin de üzerinde bulunduğu Doğu Anadolu Fay Hattı, 1870'li yıllardan bu yana yıkım gücü yüksek olan depremler gerçekleştirmiştir. Bu nedenle afet, etkin afet yönetimi ve suç ilişkisini anılan iki il bağlamında ele almak son derece önemli görülmektedir. Diğer afet bölgelerinde olduğu gibi bu illerde de afet dönemlerinde arama kurtarma faaliyetlerinin yanı sıra bölge güvenliğinin sağlanması amacıyla önemli adımlar atılmaktadır. Afetlerin Türkçe alanyazında yeterince ele alınmayan bu yönü çalışmada; asayiş suçlarından evden hırsızlık ve yağma suçları bağlamında incelenmiştir. Jandarma bölgesinden alınan hırsızlık ve yağma suçlarına ilişkin vaka sayıları tablolaştırılarak afet yönetimi ve suç ilişkisinin olağanüstü dönemlerde önem arz eden bir konu olduğu vurgulanmak istenmiştir. Öncelikle konunun afet bölgelerinde afet yönetimi ve iç güvenlik yönetimi bakımından önemini belirten bir çerçevesi çizilmiş, ardından söz konusu vaka sayıları tablolaştırılarak konuya dair suçbilimsel bir analiz de literatüre kazandırılmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Kriz Yönetimi, Risk Yönetimi, İç Güvenlik, Afet Suçları

Jel Kodu: J18, K14, Y1

Disaster Management and Crime against Property at Gendarmerie District: Elazığ and Malatya Earthquakes Examples

Abstract

Turkey is frequently faced with earthquake disasters due to its location on young fault lines. Especially, the Anatolian Fault Line on which Malatya and Elazığ provinces are located, has experienced earthquakes with high destructive power since the 1870s. For this reason, it is considered extremely important to consider the relationship between disaster, effective disaster management and crime in the context of these two provinces. As in other disaster areas, important steps are taken in these provinces in order to ensure the security of the region as well as search and rescue activities during disaster periods. In this study, this aspect of disasters, which is not adequately addressed in the Turkish literature; it has been examined in the context of theft and looting crimes from public order crimes. It is aimed to emphasize that the relationship between disaster management and crime is an important issue in extraordinary times by tabulating the number of cases related to theft and looting crimes taken from the Gendarmerie area. First of all, a framework was drawn indicating the importance of the subject in terms of disaster management and internal security management in disaster areas, and then a criminological analysis on the subject was wanted to be brought to the literature by tabulating the number of cases in question.

Keywords: Disaster Management, Crisis Management, Risk Management, Homeland Security, Disaster Crimes

Jel Codes: J18, K14, Y1

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı	Çalışma etik kurul kararı gerektirmemektedir.
Yazarların Makaleye Olan Katkıları	Tamamına katkı: Doç. Dr. Tekin Avaner ve Av. Özge Ayas araştırmanın tasarımına ve uygulanmasına, sonuçların analizine ve metnin yazılmasına hemen eşit ölçüde katkıda bulunmuştur. Doç. Dr. Tekin Avaner' in çalışmaya katkısı %51, Av. Özge Ayas' ın katkısı ise %49 oranındadır.
Çıkar Beyanı	Yazarlar ya da üçüncü taraflar açısından çalışmada çıkar çatışması yoktur.

¹ Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Kamu Yönetimi A.B.D. tekinavaner@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4014-0131>

² Av., Serbest Araştırmacı, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Suç Araştırmaları Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, ozgeayas94@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5358-4183>

1.Giriş

Türkiye, genç fay hatları üzerinde yer alan bir devlet olduğundan deprem afeti ile mücadelenin bu coğrafyadaki geçmişi uzun yıllara dayanmaktadır. Özellikle Doğu Anadolu Fay Hattı, 1870’li yıllardan bu yana ülkemizde yıkıcı depremlere neden olmuştur. Türkiye’nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeği, 24 Ocak 2020 tarihinde gerçekleşen Elazığ ve 4 Ağustos 2020 tarihinde gerçekleşen Malatya depremleri ile yeniden dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu depremlerin ardından kolluk kuvvetlerinin özel ekipleri ve AKUT ekipleri tarafından gerçekleştirilen arama kurtarma faaliyetlerinin yanı sıra, sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilen yardım faaliyetleri de afet sonrasında bölgenin yeniden eski haline döndürülmesine yönelik önemli adımlardır. Afet ve iç güvenlik yönetimi ilişkisi bağlamında insani güvenliğin sağlanması amacı ile gerçekleştirilen arama kurtarma faaliyetlerinin yanı sıra, kolluk kuvvetlerinin suç ve suçluluğu önlemeye yönelik aldığı önlemler de üzerinde durulması gereken bir konudur. Gerçekleştirilen literatür taramasında, Türkçe alanyazında konunun; arama kurtarma faaliyetlerinin etkin olarak yürütülmesi ve afet sonrasında bireylerde oluşan travmaya bağlı psikolojik hastalıkların tedavisinin gerçekleştirilmesi kapsamında ele alındığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle, özellikle Malatya ve Elazığ gibi deprem afeti ile sık karşı karşıya kalan illerde afet sonrasında yaşanan toplumsal değişimleri suç ve suçluluk bağlamında ele almanın önemli olduğu düşünülmektedir. Amerika, Yeni Zelanda ve Avustralya literatürlerinde afet ve suç ilişkisine suç sosyolojisi teorileri bağlamında değinilmesinin yanı sıra etkin kolluk yönetiminin suç işlenmesini önleme üzerindeki etkisine de vurgu yapılmıştır. Bu çalışmalardan yola çıkarak anlaşılmaktadır ki; afet ve suç konusu sadece ceza hukukunun yahut suç sosyolojisinin çalışma alanına girmemektedir. İç güvenlik yönetimi, afet yönetimi ve kolluğun etkin bir şekilde afet bölgesinin güvenliğini sağlaması için buralarda bulunan sıcak noktalara yönlendirilmesi konuları kamu yönetimi alanında da incelenmesi gereken problemlerdir.

Afet ve suç ilişkisine yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmalarda, afet öncesi ve sonrasında belirlenen zaman aralıklarında vaka sayılarında gözlenen değişikliklerden hareketle ikincil bir değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Vaka sayılarından ve deprem esnasında yapılarda yaşanan fiziksel yıkımlardan hareketle konu, sosyal düzensizlik teorisi ve rutin aktiviteler teorisi bağlamında açıklanmaya çalışılmıştır. Deprem sırasında konutların zarar görmesi ve bireylerin karşı karşıya kaldıkları yaralanma ya da ölüm gibi durumlar ile birlikte suçlular için bir suç işleme fırsatı oluştuğunu ileri süren ve uluslararası literatürde *crime opportunity* olarak adlandırılan durum, çalışmada Elazığ ve Malatya depremleri bağlamında ele alınmıştır. Çalışmanın temelinde uluslararası alanyazında *residential burglary* olarak adlandırılan evden hırsızlık ve *looting* olarak adlandırılan yağma suçları oturtulmuştur. Konu afet yönetimi bağlamında derinleştirilerek etkili yönetsel uygulamaların suçu önlemede ve afet bölgesinin güvenliğini sağlamadaki önemine değinilmiştir. Afet, güvenlik, yönetim ve suç ilişkisine yönelik olarak davranışsal güvenlik uygulamalarının geliştirilmesi gerektiğine değinen teori de mercek altına alınmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı toplum temelli olmakla birlikte bu anlayışı sadece toplumun katılımı ile gerçekleşen bir yönetim modeli ile sınırlamak doğru değildir. Yerel yönetimler de doğal olarak toplumdan belirli kanuni kurallara uygun şekilde davranmalarını beklemektedir. Bu noktada önemli olan husus, merkezi ve yerel yönetimlerin yönetim modellerinin odağına bireylerin afet sonrasında geliştirebilecekleri davranışları almalarıdır. Yönetilenlerin davranış biçimlerini vurgulayan ve davranış odaklı yönetim modeli olarak adlandırabileceğimiz bu yaklaşım, afetlerin bireyler üzerinde yarattığı sosyal ve psikolojik travmalar göz önünde bulundurularak yerelde iç güvenlik yönetimine yönelik etkili adımlar atılması gerektiğini ifade etmektedir ve 21. yüzyılın afet temelli kamu yönetimi araştırmalarında önemli bir yaklaşım olarak görülmektedir.

Çalışmada, kolluk destekli afet yönetiminin suçlulara etkin müdahaledeki önemi üzerinde de durulmuştur. Aynı zamanda, Elazığ ve Malatya ilinde afet öncesi ve sonrasında belirlenen tarihlerde gerçekleşen evden hırsızlık ve yağma vaka sayıları da incelenmiştir. Bu amaçla, 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ilinin Sivrice ilçesinde gerçekleşen 6,8 büyüklüğündeki deprem ve 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremlerin öncesinde ve sonrasında gözlemlenen vaka sayıları değişimi hukuki, sosyolojik ve yönetim bilimsel bir perspektiften yorumlanmıştır. Evden hırsızlık ve yağma suçları vaka sayılarını açıklarken Elazığ ili için ele alınan

zaman aralığı; 24 Ocak 2019, 24 Şubat 2019, 24 Aralık 2019, 24 Ocak 2020, 24 Şubat 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. Malatya ili için belirlenen zaman aralığı ise; 4 Temmuz 2019, 4 Ağustos 2019, 4 Eylül 2019, 4 Temmuz 2020, 4 Ağustos 2020, 4 Eylül 2020 ve 2021 yılı Ocak ayı arasındır. Çalışmada belirtilen tarihler arasında gerçekleşen vaka sayılarını incelemekle elde edilmek istenen amaç; deprem gibi doğal afetlerin suç oranları üzerindeki etkisini araştırmak ve bu konuda kolluk birimlerimizce geliştirilebilecek önlemler için bir kaynak sunmaktır. Elazığ ve Malatya illerinde 2020 yılında gerçekleşen depremlerin ele alınmasının nedenleri ise; depremin kırsal alandaki konutlarda yarattığı belirgin tahribat ve bu yıkımın suç sosyolojisi teorilerinden Rutin Aktiviteler Teorisi ile yakın ilişkisidir. Bu nedenle uluslararası alanyazında afet suçları bağlamında ele alınan ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 10. bölümünde düzenlenen malvarlığına karşı suçlardan 141. maddede yer alan hırsızlık ve 148. maddede yer alan yağma suçları ele alınmıştır. Bu suçları ve afet sırasında ve sonrasında bu suçların işlenmesini önlemek adına uygulanabilecek kamu yönetimi politikalarını incelemek amacıyla nitel araştırma yönteminin yanı sıra nicel araştırma yöntemi de kullanılarak karma bir araştırma yöntemi izlenmiştir. Çalışma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Karma bir araştırma yöntemi izlenerek suça dair vaka sayıları ve suçla mücadelede uygulanabilecek afet yönetimi politikaları ilişkisinin ele alındığı çalışmada, jandarma bölgesinde işlenen evden hırsızlık ve yağma suçlarına ilişkin vaka sayıları daha sonraki akademik çalışmalara yol gösterici olması amacıyla tablo ile gösterilmiştir. Uluslararası alanyazında gerçekleştirilen akademik çalışmalara paralel olarak söz konusu suç verilerinden hareketle ikincil bir analiz gerçekleştirilmiştir. İkincil analize dayanan akademik çalışmanın ilk bölümünde afet, afet yönetimi, kriz yönetimi ve risk yönetimi gibi temel kavramların tanımlaması yapılmıştır. Ardından yine ilk bölüm kapsamında olacak şekilde davranışsal güvenlik kavramına yer verilmiştir. İkinci bölümde ise; afet yönetiminde etkin bir rol oynayan kolluk birimleri, AFAD ve AKUT ekipleri tâbi oldukları mevzuat da belirtilerek aktarılmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise öncelikle; Malatya ve Elazığ illerinde 4 Ağustos 2020 ve 24 Ocak 2020 tarihlerinde gerçekleşen depremlerin öncesinde ve sonrasında belirlenen tarihlerde görülen evden hırsızlık ve yağma suçları vaka sayıları tablo ile aktarılmıştır. Sonrasında ise; ilerleyen alt başlıklarda suç sosyolojisi, hukuk ve yönetim bilim perspektifinden söz konusu vaka sayılarına yönelik değerlendirmelere yer verilmiştir.

2. Afet Yönetimi Ve Temel Kavramlarına Bütüncül Bir Bakış

Birleşmiş Milletler'in tanımından hareketle afet kavramı; bir toplumun işleyişini bozacak büyüklükte tehlike yaratan, toplum ve çevre üzerinde ekonomik zararlara sebep olabilen ve ani olarak, kendiliğinden gerçekleşen olayları ifade etmektedir(undrr.org,2021). Türkiye; tsunami ve kasırga gibi daha yıkıcı doğal afetlerle mücadele eden Avustralya, Japonya, Yeni Zelanda ve Amerika gibi devletlere kıyasla daha orta ölçekli denebilecek afetlerle mücadele etmektedir. Ancak, genç ve aktif fay hatları üzerinde yer alan bir devlet olmasından ötürü Türkiye de deprem afeti ile mücadelede köklü bir geçmişe sahiptir. Türkiye'de tarihsel seyre bakıldığında; 1668 yılında Ankara'da gerçekleşen 8 şiddetindeki depremden, 27 Aralık 1939 yılında Erzincan'da kayda değer bir yıkım yaratan ve vatandaşların yerleşim yerlerinin değiştirilmesine neden olan 7.9 şiddetindeki depreme, 17 Ağustos 1999'da İzmit ilinin Gölcük ilçesinde gerçekleşen ve Marmara depremi olarak da bilinen 7,5 şiddetindeki depremden, 12 Kasım 1999 tarihinde gerçekleşen 7,2 büyüklüğündeki Düzce depremine, 23 Ekim 2011 ve 9 Kasım 2011 tarihlerinde Van ili Erciş ve Edremit ilçeleri merkezli 6.7 ve 7.2 şiddetindeki depremlerden, makaleye konu edinilen 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ilinin Sivrice ilçesinde gerçekleşen 6.8 şiddetindeki depreme ve 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5.7 ve 4.5 şiddetindeki depremlere değin pek çok afet görülmektedir. 30 Ekim 2020 tarihinde merkez üssü Yunanistan'ın Sisam adası açıkları olan ve İzmir ilinin Seferihisar ilçesinde de etkisini güçlü bir şekilde hissettiren 6,9 büyüklüğündeki deprem de Türkiye'nin son bir yılda yaşadığı yıkıcı afetlerdendir. Geçmişten günümüze, sayıca çokluğu ve gerçekleşme sıklığı göz önüne alındığında depremin Türkiye adına yönetim bilimsel bir sorun olduğu da ortaya çıkmıştır.

Yeni kamu yönetimi anlayışı toplum temelli olmakla birlikte bu anlayışı sadece toplumun katılımı ile gerçekleşen bir yönetim modeli ile sınırlamak doğru değildir. Yerel yönetimler de doğal olarak

toplumdan belirli hukuk kurallarına uygun şekilde yaşamlarını sürdürmelerini beklemektedir. Bu noktada önemli olan kamu yöneticilerinin, yönetim modellerinin odağına bireylerin afet sonrasında geliştirebilecekleri davranışları almalarıdır. Yönetilenlerin davranışını ifade eden ve davranış odaklı yönetim modeli olarak adlandırılan bu yaklaşım, yerelde iç güvenlik yönetimine yönelik adımların afetlerin bireyler üzerinde yarattığı sosyal ve psikolojik travmaları göz önünde bulundurularak atılması gerektiğini ifade etmektedir ve 21. yüzyılın afet temelli kamu yönetiminde önemli bir yaklaşım olarak görülmektedir(Barbak, 2019:35). Afet yönetimi, kriz yönetimi ve risk yönetimi kavramlarını çok yönlü olarak anlamlandırmak konusunda Alpköçak vd.'nin (2019) Çanakkale Ayvacık depremini ele aldıkları çalışmalarında geçen tanımlamalar etkin politikalar üretilebilmesi bağlamında önemlidir. Temel tanımlama ile afet yönetimi; afet öncesinde, afet esnasında ve afet sonrasında kaymakamlık ve valilik gibi idari makamlar, belediyeler ile Çakı ve Özbayram'ın (2020) belirttiği üzere muhtarlıklar ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile gerçekleştirilen çok yönlü bir süreçtir. 1509 yılında gerçekleşen büyük İstanbul depremi ile başlayan süreçte afet yönetimi gelişmiş ve günümüzdeki modern haline kavuşmuştur(Tercan, 2018:108). Bu süreç içerisinde kriz yönetimi ve risk yönetimi gibi iki kavram öne çıkmıştır. Kriz yönetimi; afetler gibi acil müdahale gerektiren ve beklenmeyen durumlarda gerçekleştirilmesi gereken acil yardım, afet bölgesine müdahale ve etki analizi gibi faaliyetlerin koordineli bir biçimde yürütülmesini ifade etmektedir. Mavi'nin (2020) de belirttiği üzere, kriz yönetiminin önemli unsurlarından biri olan iletişim ağı; afetin gerçekleşmesinden sonra başlatılan iyileştirme ve yeniden inşa etme sürecinde koordinasyonun sağlanması amacıyla aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Bu anlamda kitleleri telkin etme amacıyla yerel yönetimlerin Twitter gibi sosyal medya mecralarını aktif şekilde kullandıkları görülmektedir (Mavi, 2020:48). Risk yönetimi ise; afet yönetiminin afet nedeniyle meydana gelen can kaybını ve maddi zararı azaltma çalışmalarının etkili bir şekilde yürütülmesi yönünü ifade etmektedir. Risk yönetimi kavramı ile risk toplumu kavramı da gündeme gelmektedir. Risk toplumu kavramı, risk yönetimi kavramından esasen farklı olsa da ortak özellikleri de içerisinde barındıran bir kavramdır. Beck (2014) ve Timur (2017)'un da vurguladığı üzere; 1789 Fransız İhtilali sonrasında modernleşme süreci hızlanan toplumların içerisinde yaşadıkları, çeşitli risklerle dolu sosyal yapıyı ifade eden risk toplumu kavramı riske; eğitimsel, mesleki, ailevi ve bireysel güvenlik tehditlerinin oluşturduğu bir bütün olarak bakılmaktadır. Risk yönetimi bir anlamda; bu gibi sorunlara yol açabilecek maddi ve yönetsel nedenlerin çözümünü yaratabilecek bir faaliyettir. Afet sırasında ve sonrasında ise risk yönetimi; can ve mal kaybını en aza indirecek şekilde vatandaşları koruma çalışmalarının etkili bir şekilde yürütülmesi yönü ile kendisini göstermektedir. Yıldız ve Kırtape'nin (2020) belirttiği üzere, afet sonrasında yürütülen bir nevi sosyal onarım sürecinde gençlik merkezleri de etkili bir rol oynamaktadır.

Bu süreçte gerek arama kurtarma faaliyetlerinde gerekse afet bölgesinin çevresinde suç ve suçluluğun önlenmesinde aktif rol oynayan kolluk görevlilerinin de önemli bir yönetim aktörü olduğunu belirtmek gerekmektedir. Özellikle; İçişleri Bakanlığına bağlı olan ve Jandarma Genel Komutanlığı, Jandarma Komando Özel Asayiş Komutanlığı'nın-JÖAK bünyesinde kurulan Jandarma Arama Kurtarma Taburu-JAK depremlerde enkaz altındaki vatandaşların aranması ve kurtarılması amacıyla önemli görevler üstlenmektedir. Jandarma Arama Kurtarma Taburu, Türkiye genelinde meydana gelebilecek deprem gibi doğal afetler ile kayıp vakalarında arama kurtarma görevini yerine getirmektedir(icisleri.gov,2021). JAK personeli, eğitilmiş köpek eşliğinde arama kurtarma, dağ arama kurtarma ve sualtı arama kurtarma bölüklerinden oluşmaktadır. Bu tim, dağ arama kurtarma faaliyetleri kapsamında; dağ, kanyon, mağara, kuyu ve yüksek katlı bina gibi doğal ve yapay yerlerde kaybolan veya yaralanan kazazedelerin kurtarılması amacıyla da arama kurtarma faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Sualtı arama kurtarma faaliyetleri kapsamında ise; su altında ve su üstündeki tüm yardım taleplerine yönelik olarak arama kurtarma faaliyetleri yürütülmektedir. Jandarma birlikleri, afet sonrasında arama kurtarma faaliyetlerine sunduğu katkının yanı sıra afet öncesinde ve esnasında da bölgede asayişin sağlanması amacıyla suçu ve suçluluğu önleyici kolluk faaliyetlerini de hayata geçirmektedir. Jandarma birimlerinin yanı sıra; Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanlığı bünyesinde kurulan Polis Arama ve Kurtarma birimi ve afet olaylarında kurbanların kimliklendirilmesi başta olmak üzere afet sonrasında soruşturma yürütülmesi görevini de ifa eden Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığına bağlı Afet Kriminal

İnceleme Birimi de önemli görevler üstlenmektedir. Polis teşkilatında olduğu gibi jandarma teşkilatının da önleyici kolluk faaliyetlerinde bulunma yükümlülüğü vardır(Sönmez,2020:188).

Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığına bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı-AFAD ekipleri arama kurtarma faaliyetlerine sunduğu katkı ile afet yönetiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. İçişleri Bakanlığı bünyesinde ayrı bir hizmet binasında faaliyetlerini sürdüren AFAD, depremle mücadelede en büyük rolü üstlenen kurum olduğundan teşkilat yapısı ve kanuni zeminine de değinilmesi gerekli görülmektedir. AFAD'ın 2021 yılı itibari ile başkanlık makamı; Özel Kalem Müdürlüğü, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Hukuk Müşavirliği, Afet ve Acil Durum Danışma Kurulu, İç Denetim Birimi Başkanlığı, Denetim Hizmetleri Dairesi, 11 Arama Kurtarma Birlik Müdürlüğü ve 81 İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğünden oluşmaktadır. AFAD başkan yardımcılığı bünyesinde bulunan birimler; Deprem Dairesi, Gönüllü ve Bağışçı İlişkileri Dairesi, Müdahale Dairesi, Planlama ve Risk Azaltma Dairesi ile Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi' dir. AFAD ikinci başkan yardımcılığı bünyesinde bulunan birimler; Dış İlişkiler ve Uluslararası İnsani Yardım Dairesi, İyileştirme Dairesi, Personel ve Destek Hizmetleri Dairesi ile Sivil Savunma Dairesidir. AFAD üçüncü başkan yardımcılığı bünyesinde bulunan birimler; Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi, Eğitim Dairesi ile Strateji Geliştirme Dairesidir(afad.gov,2021).

3. Afet Yönetiminde Kolluk Birimlerinin Önemi Ve İlgili Mevzuat

Türkiye'de iç güvenlik yönetiminin olduğu kadar, onun ayrılmaz bir parçası olan afet yönetiminin de aktörleri olan jandarma, polis ve Türk Silahlı Kuvvetleri afet sırasındaki görevlerini de hukuki düzenlemeler çerçevesinde yerine getirmektedir. Bunlar; İl İdaresi Kanunu, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, Polis Vazife ve Salahiyetleri Hakkında Kanun (PVSK) ve Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununda yer alan düzenlemelerdir. 2559 sayılı PVSK'nın 2. maddesinde polisin; yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi afetlerde olay yerinde gerekli tedbirleri alacağı düzenlenmiştir. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7. maddesinde; jandarmanın faaliyetlerinin ana amacının emniyetin ve asayişin sağlanması olduğu belirtilmiştir. Jandarmanın emniyet ve asayişin sağlanmasına yönelik görevleri afet halini de kapsamaktadır. Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin olağanüstü durum ve olaylara ilişkin görevler başlıklı 14. maddesinde belirtildiği üzere jandarma; yangın, sel, deprem, toprak kayması, çığ ve benzeri olaylardan bilgi edindiğinde, kendi amirlerine ve ilgili kamu görevlilerine haber vermelidir. Ek olarak jandarma gecikmeksizin olay yerine gitmeli ve can ve mal kaybının artmasını önlemeye yönelik gerekli tüm tedbirleri almalıdır. Deprem sonrasında afet bölgesine intikal eden jandarma personeli, afetin yol açtığı görünür zararları, görünür nedenlerini ve varsa kurtarılan nesnelere cins ve miktarını tutanak altına almalıdır. Doğal afetle yahut yangın ile ilgili olarak düzenlenen bu tutanağın bir örneğini mülki amire, bir diğer örneğini de Cumhuriyet savcılığına vermelidir. 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun da afet öncesi ve sonrasında mülki amirlerce geliştirilecek uygulamalar bakımından önemli bir hukuki düzenlemedir. 17 Ocak 2020'de Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı Özel Harekat Başkanlığı ile Güvenlik Daire Başkanlığı Takviye Hazır Kuvvet Müdürlüğü bünyesinde Arama Kurtarma Şube Müdürlükleri kurulması öngörülmüştür(aa.com,2021). Söz konusu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi gereğince 21 Ocak 2021'de Polis Arama Kurtarma Biriminin açılışı gerçekleştirilmiştir(egm.gov,2021). Deprem başta olmak üzere ülkemizde sıklıkla görülen doğal afetlerin yarattığı enkazlara müdahalede kolluk kuvvetlerinin yanı sıra, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ekipleri de bireylerin enkaz altından kurtarılmasına yönelik olarak gerçekleştirilen arama kurtarma çalışmalarında son derece hayati bir rol üstlenmektedir. Başkanlığa ve görev alanına giren konulara ilişkin mevzuatı ele almak gerekirse; 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, 4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun, 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu, 6305 sayılı Afet Sigortaları Kanunu, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, 15.07.2018 tarihli Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve

Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 28 Nisan 2000 tarihli Sivil Savunma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname-KHK 596, 27 Aralık 1999 tarihli Sivil Müdafaa Kanunu ile Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname- KHK 586, 21 Şubat 2011 tarihli Türkiye Afet Risklerinin Azaltılması Platformunun Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları ile 4 Ekim 2011 tarihli Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3. maddesinin b bendi kapsamında yapılacak ihalelere ilişkin esaslardır.

4. Deprem Ve Malvarlığına Karşı Suç: Elazığ Ve Malatya Örneklerinin Analizi

AFAD (2020) tarafından 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ili Sivrice ilçesinde gerçekleşen depremi konu edinen raporda belirtildiği üzere; 6.8 şiddetindeki depremin ardından hazırlanan Elazığ ve Malatya illerinin de üzerinde bulunduğu Doğu Anadolu Fay Sistemi, kuzeye doğru hareket eden Arap Plakası ile batıya doğru hareket eden Anadolu Bloğu arasında, ortalama 30 km genişlikte, yaklaşık 600 km uzunluğunda Kuzeydoğu gidişli sol yanal doğrultu atımlı bir transform sınırı oluşturmaktadır. Bu fay sistemi 6 farklı segmentten oluşmaktadır. Bu yapısal parçalar; Karlıova ile Bingöl arasında uzanan yaklaşık 65 km uzunluktaki Karlıova-Bingöl Segmenti, Palu ile Hazar Gölü arasında yer alan ve yaklaşık 50 km uzunluğundaki Palu-Hazar Segmenti, Hazar Gölü ile Adıyaman'ın Sincik ilçesi arasında uzanan ve 85 kilometre uzunluktaki Sivrice ve Pütürge bölgesinden geçen Hazar-Sincik Segmenti, Çelikhhan ile Gölbaşı arasında uzanan yaklaşık 50 km uzunluktaki Çelikhhan-Gölbaşı Segmenti, Gölbaşı ile Türkoğlu arasında uzanan yaklaşık 90 km uzunluğundaki Gölbaşı-Türkoğlu Segmenti ve Türkoğlu ile Antakya arasında yer alan ve yaklaşık 145 km uzunluktaki Türkoğlu-Antakya Segmenti olarak tanımlanmıştır. Söz konusu fay uzantılarının etkisi ile oluşan depremde, Hayata Destek Derneği'nin (2020) hazırladığı saha durum raporlarında da aktarıldığı üzere 24 Ocak 2020 akşamında 29 kişi hayatını kaybetmiş, 1466 kişi ise yaralanmıştır. Söz konusu depremden Elazığ ili Sivrice ilçesi ile aynı fay hattı üzerinde yer alan Malatya ili Battalgazi, Doğanyol, Kale ve Pütürge ilçeleri de etkilenmiştir. Raporda belirtildiği üzere 25 Ocak itibari ile AFAD'ın afet bölgesine; 8565 aile çadırı, 400 genel amaçlı çadır, 17218 yatak ve 31227 battaniye sevk edilmiştir. Türk Kızılayı da afetzedelerin ısınma ve barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla; 2500 çadır, 14.000 battaniye, 5000 yatak ve 1400 soba temin etmiştir. Deprem bölgesinde AFAD'ın yanı sıra; Hayata Destek Derneği bünyesinde faaliyet gösteren Hayata Destek ekibi, kaymakamlıklar ve Kızılay da yardım faaliyetleri gerçekleştirmiştir. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı ve Yardım Eli Derneği de bölgedeki afetzedelerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya ve sosyal iyileşmeye katkı sağlamıştır.

Son bir yılda gerçekleşen depremler arasından 2020 yılında meydana gelen Malatya ve Elazığ depremlerinin seçilmesinin nedeni; kırsal bölgelerde kullanılamayacak hale gelen konut sayısının çokluğu ve bu durumun suçu açıklayan teorilerden olan Rutin Aktiviteler Teorisi ile yakın ilişkisidir.³ Depremin Elazığ ve Malatya illerindeki etkilerine yönelik olarak Hayata Destek Derneği (2020) tarafından hazırlanan ve 24-28 Ocak 2020 tarihlerini kapsayan raporda ise; AFAD verilerine göre hasar gören bina sayısının 11.032 olduğu ve 274 binanın kullanılamaz hale geldiği kaydedilmiştir. 28 Ocak itibari ile depremden etkilenen bölge halkına AFAD; 24.353 çadır, 400 kamusal kullanım çadırı, 27.730 yatak, 66.751 battaniye ve 4312 soba dağıtmıştır. Hayvancılıkla uğraşan bireylerin yıkılan ağılları düşünülerek geçimini hayvancılıkla sağlayan hanelere hayvan barınağı desteği sağlanarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Müdürlükleri ile koordineli olarak çalışılmıştır. Dağıtılan hayvan barınağı kiti ile hayvanlara geçici barınak sağlanmıştır. AFAD bölgede gıda yardımları da gerçekleştirmiştir. 28 Ocak 2020 tarihli resmi verilere göre; Elazığ'da 59.315 sıcak öğün, Malatya'da 35.000 sıcak öğün sağlamıştır.

³ 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremler ile 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ilinin Sivrice ilçesinde gerçekleşen 6,8 şiddetindeki depremin malvarlığına karşı işlenen suçlar üzerindeki etkisini afet yönetimi bağlamında incelemek adına yalnızca jandarma bölgesi verilerinin kullanılmasının nedeni; depremin kırsal alandaki konutlar üzerinde daha çok tahribat yaratması ve bölge halkının bu durumdan etkilenmesidir.

Türk Kızılayı da bölgede gıda yardımlarında bulunmuştur. Resmi verilere göre Kızılay; 75.370 kişiye kahvaltı, sıcak öğün ve çorba sağlamıştır. Malatya ilinin depremde etkilenen bölgeleri kış mevsiminde görece boş olup yazın yoğun nüfuslu olduğundan depremde çok can kaybı ve yaralanma görülmemiştir. Bu nedenle çalışmalar Elazığ ili Sivrice bölgesine yoğunlaşmıştır. Valilikler de İl Kriz Koordinasyon Masası toplantıları ile bölgedeki afet yönetimi ve sosyal yardım paydaşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamıştır. Daha sonra aynı fay hattı üzerinde tekrar gerçekleşen Malatya depremine değinmek gerekirse; 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremlerden; Tepehan, Korucak, Aliçeri, Alihan, Bölükkaya, Aktarlı, Aktarla, Ormaniçi, Sahilköy, Ulutaş, Örencik ve Esencik mevkileri etkilenmiştir. Ancak depremin büyüklüğü aynı yılın Ocak ayında gerçekleşen Sivrice depremine göre daha düşük olduğundan literatürde ve resmi merciler tarafından hazırlanan saha raporlarında Elazığ-Sivrice depremi daha öne çıkmaktadır.

Tüm dünya devletleri için hayati bir sorun olan afetlerin suç ve suçluluk üzerindeki etkisi üzerine pek çok bilimsel çalışma yapılmış ve çoğunlukla hırsızlık ve yağma suçları üzerindeki etkisi vurgulanmıştır. Afet ve suç ilişkisine dair dünyadan önemli çalışmalar; Breetzke ve diğerlerinin (2016) incelediği Yeni Zelanda'da gerçekleşen Canterbury depremi ve Zahrow ve diğerlerinin (2017) malvarlığına karşı suçların işlenmesi üzerine etkisini araştırdıkları Avustralya'da gerçekleşen Brisbane seli örnekleri üzerinedir. Frailing ve Harper'ın (2020) Amerika'da 2005 yılında gerçekleşen Katrina kasırgasının mal varlığına karşı suçlar üzerindeki etkisini suç sosyolojisi kuramları bağlamında ele aldığı çalışma da son derece önemlidir. Türk literatüründe ise; Dünder ve Kesbiç'in (2020) malvarlığına karşı işlenen suçların mekânsal analizini gerçekleştirdikleri çalışmaları, Yolcu ve Bekler'in (2020) Elazığ ve Şili'yi karşılaştırdıkları deprem kültürü ve farkındalığa dair çalışmaları ve Varol'un (2019) yine afet yönetimi, afet eğitimi ve farkındalığı bağlamında Amerika'yı incelediği çalışmalar öne çıkmaktadır.

Türkiye'de literatürde afet ve suç ilişkisine dair araştırma eksikliğini gidermek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada ise; 2020 yılında meydana gelen Elazığ ve Malatya depremleri ele alınmıştır. Her iki deprem öncesinde, deprem esnasında ve deprem sonrasında jandarma bölgesinde görülen vaka sayıları mukayeseli olarak incelenmiştir. Vaka sayıları incelenerek ulaşılmak istenen amaç; deprem gibi ülkemizde sık görülen ve yıkıcı etkileri olan bir doğal afetin malvarlığına karşı işlenen suç sayıları üzerindeki etkisini araştırmak ile etkin afet yönetiminin gerçekleştirilmesi konusunda başvurulabilecek bir kaynak sunmaktır. Bu amaçla tablo halinde incelenecek suç türleri; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 10. bölümünde düzenlenen malvarlığına karşı suçlardan 141. maddede düzenlenen hırsızlık ve 148. maddede düzenlenen yağma suçlarıdır. Elazığ ili için incelenen zaman aralıkları; 24 Ocak 2019, 24 Şubat 2019, 24 Aralık 2019, 24 Ocak 2020, 24 Şubat 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. Malatya ili için incelenen zaman aralıkları; 4 Temmuz 2019, 4 Ağustos 2019, 4 Temmuz 2020, 4 Ağustos 2020, 4 Eylül 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır.

4.1. Malatya İli Jandarma Bölgesinde Afet Öncesi ve Sonrasında Görülen Evden Hırsızlık ve Yağma Suçları Vaka Sayılarının Analizi

4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremlerin evden hırsızlık ve yağma suçları üzerindeki etkilerini incelemek üzere deprem tarihinde, öncesinde ve sonrasında jandarma bölgesinde gerçekleşen vaka sayıları tablolştırılarak incelenmiştir. Malatya ili için incelenen zaman aralıkları; 4 Temmuz 2019, 4 Ağustos 2019, 4 Temmuz 2020, 4 Ağustos 2020, 4 Eylül 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. Yapılan analizde; afetten bir yıl öncesine denk gelen 2019 yılı Ağustos ayında 4 adet evden hırsızlık vakası görülmüştür. 2019 yılı Temmuz ayında da etkin idari ve adli politikaların etkisi ile 4 vaka görülmüştür. 2019 yılında incelenen aylarda en düşük evden hırsızlık vakaları Temmuz ve Ağustos aylarında görülmüştür. 2019 yılında en çok evden hırsızlık vakası görülen ay ise 9 adet vaka sayısı ile Şubat ayı olmuştur. Afetin gerçekleştiği 2020 yılının Ağustos ayında 7 adet evden hırsızlık vakası görülmüştür. Afetten bir ay öncesine denk gelen Temmuz ayında 3 adet evden hırsızlık vakası, bir ay sonrasına denk gelen Eylül ayında ise 4 adet evden hırsızlık vakası kaydedilmiştir. Afetin gerçekleştiği Ağustos ayında, Temmuz ayına nazaran artış gerçekleştiği görülmektedir. Artışın az miktarda gerçekleşmesinin nedeni, kolluk kuvvetlerimizin ve AFAD ekiplerinin bölgede aktif olarak

gerçekleştirdiği güvenliğe ve sosyal düzenin yeniden sağlanabilmesine yönelik çalışmalarıdır. Vaka sayılarının dikkate değer bir artış eğilimine girmemesinde bu çalışmaların oldukça etkili olduğu görülmektedir. 2020 yılında görülen en yüksek vaka 8 adet olup Şubat ayına aittir. 2020 yılı en düşük vaka sayısı 3 adettir ve Temmuz ayında görülmüştür. Ek olarak belirtmek gerekir ki; 2019 yılı Ağustos ayında 4 vaka görülürken depremin gerçekleştiği 2020 yılı Ağustos ayında ise 7 adet evden hırsızlık vakası gözlenmiştir. Önceki yıla göre afet döneminde gözlenen evden hırsızlık vaka sayılarında artış yaşanmıştır. Söz konusu vaka sayılarını detaylı bir biçimde gösteren tablolar; Tablo 1 ve Tablo 2'dir.

Tablo 1. Malatya İli 2019 Yılı Jandarma Bölgesinde Görülen Evden Hırsızlık Vaka Sayıları

Aylar	Evden Hırsızlık Suçu Vaka Sayıları
2019 Ocak	8
2019 Şubat	9
2019 Temmuz	4
2019 Ağustos	4
2019 Eylül	6
2019 Aralık	6

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Olay Bilgi Sistemi (OBS)

Tablo 1'de görüldüğü üzere; Malatya ili jandarma bölgesinde 2019 yılı Ocak ayında 8, Şubat ayında 9, Temmuz ayında 4, Ağustos ayında 4, Eylül ayında 6 ve Aralık ayında 6 evden hırsızlık vakası gerçekleşmiştir. 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ili Pütürge ilçesinde gerçekleşen 4,8 büyüklüğündeki deprem öncesinde ve sonrasında gerçekleşen suç vakalarını incelemek gerekirse; Elazığ depreminin meydana geldiği 24 Ocak 2020 tarihinde, yalnızca Elazığ ilinde değil Malatya ilinde vaka sayılarında yaşanan değişimleri de gözlemleyebilmek adına bu aylar seçilmiştir. Söz konusu depremlerin gerçekleştiği yıllardan bir önceki yılın suç verisi bulunan aynı ayları da karşılaştırmalı bir suç analizi yapabilmek adına analize dâhil edilmiştir.

Tablo 2. Malatya İli 2020 Yılı Jandarma Bölgesinde Görülen Evden Hırsızlık Vaka Sayıları

Aylar	Evden Hırsızlık Suçu Vaka Sayıları
Ocak	4
Şubat	8
Temmuz	3
Ağustos	7
Eylül	4

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Olay Bilgi Sistemi (OBS)

Tablo 2'den hareketle 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ili Pütürge ilçesinde gerçekleşen 4,8 büyüklüğündeki deprem öncesinde ve sonrasında gerçekleşen vaka sayılarını incelemek gerekirse; Elazığ depreminin meydana geldiği 24 Ocak 2020 tarihinde, yalnızca Elazığ ilinde değil Malatya ilinde de vaka sayılarında yaşanan değişimleri gözlemleyebilmek adına belirtilen tarihler seçilmiştir. Karşılaştırmalı bir analiz yapabilmek adına afet yılı ve öncesindeki vaka sayıları Tablo 2'de görülen aylarla sınırlandırılmıştır. Malatya ili jandarma bölgesinde 2020 yılı Ocak ayında 4 evden hırsızlık vakası, Şubat ayında 8, Temmuz ayında 3, Ağustos ayında 7 ve Eylül ayında ise 4 vaka gözlemlenmiştir. Ele alınan aylarda toplam 26 vaka gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında ele alınan dönemde en çok evden hırsızlık vakası Şubat ayında gerçekleşmiştir. En az vaka ise; Ocak ve Eylül aylarında gerçekleşmiştir.

Tablo 3. Malatya İli 2019-2020 Eylül Ayları Jandarma Bölgesinde Görülen Yağma Suçu Vaka Sayıları

Aylar	Yağma Suçu Vaka Sayıları
2019 Eylül	3
2020 Eylül	1

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Olay Bilgi Sistemi (OBS)

Tablo 3'te yer verilen vaka sayılarını da etkin bir yönetim politikası izlendiğini ortaya koyabilmek adına incelemek önemlidir. 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremlerin yağma suçları üzerindeki etkilerini incelemek üzere deprem tarihinde, öncesinde ve sonrasında jandarma bölgesinde gerçekleşen vaka sayılarına dair tablolar incelendiğinde ise 2019 Eylül ve 2020 Eylül aylarında vaka gözlemlendiği tespit edilmiştir. Her iki yılın Eylül ayında toplam 4 vaka gerçekleşmiştir. Frailing ve Harper'ın (2020) da Amerika'da yaşanan kasırgaların malvarlığına karşı suç sayıları üzerine etkisini incelediği eserinde belirttiği üzere; afetin yarattığı dayanışma duygusuyla gerçekleşen kolektif davranış ve kolluk kuvvetlerinin bölgede aldığı etkili güvenlik önlemleri nedeniyle söz konusu düşüşün yaşandığı gözlemlenmektedir. Karşılaştırmalı bir analiz yapabilmek adına Tablo 3'te, afet yılı ve öncesindeki vaka sayıları bu aylarla sınırlandırılmıştır.

4.2. Elazığ İli Jandarma Bölgesinde Afet Öncesi ve Sonrasında Görülen Evden Hırsızlık ve Yağma Suçları Vaka Sayılarının Analizi

24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ili Sivrice ilçesinde gerçekleşen 6.8 şiddetindeki depremin evden hırsızlık ve yağma suçlarının işlenmesi üzerindeki etkisini vaka sayıları üzerinden ele almak etkin bir afet yönetiminin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği konusunda yapılacak değerlendirmeler bakımından önem arz etmektedir. Elazığ ili için incelenen zaman aralıkları; 24 Ocak 2019, 24 Şubat 2019, 24 Aralık 2019, 24 Ocak 2020, 24 Şubat 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. Ocak ayında gerçekleşen 2 evden hırsızlık vakası, Şubat ayında artarak 6 vakaya ulaşmıştır. 2019 yılında ele alınan zaman aralığında, Elazığ ilinde görülen en yüksek evden hırsızlık vaka sayısı Şubat ayına aitken, en düşük vaka ise aynı yılın Ocak ayında gerçekleşmiştir. 2020 yılına gelindiğinde ise; en yüksek evden hırsızlık vakasının Eylül ayında gerçekleştiği görülmektedir. 2020 yılı Eylül ayında 6, Ağustos ayında ise 4 evden hırsızlık vakası gerçekleşmiştir. Ağustos ayına kıyasla evden hırsızlık vaka sayılarında artış gözlemlenmiştir. Bu artışın küçük ölçekte gerçekleşmesini bölge nüfus yoğunluğunun azlığı ve kolluk kuvvetlerinin etkili güvenlik önlemleri alması ile açıklamak mümkündür(hakkari.pol,2020). Ancak küçük ölçekte de olsa meydana gelen artış, suç sosyolojisinde ele alınan rutin aktiviteler teorisi ile de yakından ilgilidir(Frailing vd.,2020:6). 2020 yılında görülen en düşük evden hırsızlık vakası ise; Ocak ayında görülmüştür. Ocak ayında görülen 2 vaka, bölge nüfusunun kışın azalıp bahar ve yaz mevsimlerinde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin aktif olarak yürütülmesi nedeni ile artan bir yapıya sahip olması ile yakından ilişkilidir. Elazığ iline ilişkin bu çözümler, Tablo 4 ve Tablo 5'ten hareketle gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4. Elazığ İli 2019 Yılı Jandarma Bölgesinde Görülen Evden Hırsızlık Suçu Vaka Sayıları

Aylar	Evden Hırsızlık Suçu Vaka Sayıları
Ocak	2
Şubat	6
Temmuz	4
Ağustos	2
Eylül	4
Aralık	3

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Olay Bilgi Sistemi (OBS)

Tablo 4'ü ele almak da konunun önemini mukayeseli bir şekilde ortaya koyabilmek adına gereklidir. 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ili Sivrice ilçesinde meydana gelen 6,8 büyüklüğündeki depremden bir yıl önce, seçilen aylarda gerçekleşen ve Tablo 4' de görülen suç verilerini analiz etmek gerekirse; Ocak ayında 2, Şubat ayından 6, Temmuz ayında 4, Ağustos ayında 2, Eylül ayında 4 ve Aralık ayında 3 evden hırsızlık vakası gerçekleşmiştir. Belirlenen aylarda en fazla evden hırsızlık vakası görülen ay Şubat ayı iken en az vaka görülen ay ise Ağustos ayı olmuştur. Depremden bir yıl öncesinde gerçekleşen vaka sayılarının Ocak, Şubat, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Aralık aylarından hareketle ele alınmasının nedeni ise; vaka sayılarının hem depremden bir yıl öncesi ile kıyaslanması hem de çalışmaya konu edinilen Malatya depreminin gerçekleştiği 2020 yılı Ağustos ayının bir yıl öncesine denk gelen tarihlerde Elazığ'daki vaka sayılarının da gözlemlenmesidir. Tablo 4'teki veriler, karşılaştırmalı bir analiz yapabilmek adına afet yılının bir önceki yılı vaka sayıları ile sınırlandırılmıştır.

Tablo 5. Elazığ İli 2020 Yılı Jandarma Bölgesi Evden Hırsızlık Suçu Vaka Sayıları

Aylar	Evden Hırsızlık Suçu Vaka Sayıları
Ocak	4
Temmuz	5
Ağustos	4
Eylül	6

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Olay Bilgi Sistemi (OBS)

Tablo 5'te düzenlenen hırsızlık suçu vaka sayıları incelendiğinde; Elazığ ilinde 2020 yılı Ocak ayında 4, 2020 yılı Temmuz ayında 5, 2020 yılı Ağustos ayında 4 ve 2020 yılı Eylül ayında 6 vaka görülmüştür. Analizde bu ayların seçilmesinin nedeni; 24 Ocak 2020'de gerçekleşen Sivrice depremi sonrasındaki aylarda evden hırsızlık vaka sayılarının nasıl değiştiğini gözlemleyebilmektir. Temmuz ayında ve Eylül aylarında depremin gerçekleştiği aya göre vaka sayılarında artış gözlemlenmektedir. Bu durum, deprem sonrası bölgedeki güvenlik güçleri ve sivil toplum örgütleri sayısının azalması ile ilişkilendirilebilir. Artışın küçük çapta kalmasının nedenlerini ise; kırsalda bölge nüfusunun azlığı, izlenen etkin afet yönetimi politikaları ve yöre halkı arasında görülen güçlü sosyal kontrol mekanizmaları olarak sıralamak mümkündür. Karşılaştırmalı bir analiz yapabilmek adına afet yılı ve öncesindeki vaka sayıları söz konusu aylarla sınırlandırılmıştır.

Tablo 6. Elazığ İli 2019-2020 Yılları Jandarma Bölgesinde Görülen Yağma Suçu Vaka Sayıları

Aylar	Yağma Suçu Vaka Sayıları
2019 Temmuz	1
2019 Ağustos	1
2019 Aralık	1
2020 Temmuz	1
2020 Ağustos	1

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Olay Bilgi Sistemi (OBS)

Tablo 6'dan hareketle yağma suçuna ilişkin vaka sayılarını incelerken Aguirre ve Lane'in (2019) afetlerin; uluslararası literatürde yer alan ifadesi ile *fraud*, Türk hukukunda kullanılan ifadesi ile ise dolandırıcılık suçunun işlenmesi üzerine etkisini ele aldığı eseri yol gösterici olacaktır. Elazığ ilinde gerçekleşen ve Tablo 6'da düzenlenen yağma suçu vaka sayıları incelendiğinde ise; Ağustos, Temmuz ve Aralık ayları için veri tespit edilebildiği, sınırlanan diğer zaman aralıklarında suç verisine rastlanmadığı gözlemlenmiştir. 2019 yılı Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında birer; 2020 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında da birer yağma vakası görülmüştür. Bu durum; bölgede kolluk kuvvetlerinin suç önlemeye

yönelik olarak gerçekleştirdiği etkin faaliyetlerin ve bölgenin idari yöneticileri tarafından gerçekleştirilen etkin afet yönetiminin önemli bir göstergesidir. Karşılaştırmalı bir analiz yapabilmek adına afet yılı ve öncesindeki vaka sayıları belirtilen aylarla sınırlandırılmıştır.

4.3. Malatya ve Elazığ Depremleri Bağlamında Afet ve Suç İlişkisine Sosyolojik Bir Bakış

Suç ve suçluluk konuları her ne kadar ceza hukuku bağlamında ele alınsa da sosyolojik yönü ile de incelenmekte ve özellikle uluslararası alanyazında sıkça tartışılmaktadır. Suç ve suçluluk konuları her ne kadar sosyoloji disiplininde suç sosyolojisi bağlamında ele alınsa da suç ve suçluluğu inceleyen ayrı bir bilim dalı olarak kriminoloji disiplininde de bahsetmek gerekmektedir.

Hancı ve diğerlerinin de (2003) değindiği üzere kriminoloji; suç ve suçluluğa dair suç sosyolojisi teorilerini genişleten ve ekonomi, politika, hukuk, iklim ve afetler gibi çeşitli konuları da içerisine katan bütüncül bir disiplindir. Bu yönüyle, somut olay adaletine katkı sunan kriminalistik disiplininde de ayrılmaktadır. Afetlerin birey davranışları üzerindeki etkisi ve hangi nedenlerle bu dönemlerde suç işlemeye veya işlememeye yönelik bir davranış geliştirdikleri soruları; kolektif davranış, rutin aktiviteler teorisi, suç işleme fırsatı ve sosyal düzensizlik teorisi ile açıklanmaya çalışılmıştır. Afetlerle birlikte değişiklik gösteren yağma ve hırsızlık vaka sayılarının artışı açıklamakta sıklıkla kullanılan rutin aktiviteler teorisine göre; afetin etkisi ile evleri ve iş yerleri ağır hasar gören bireyler rutin yaşayışlarından uzaklaşmakta ve çadır kentlerde yaşamlarını sürdürmektedir. Bu durum, kendilerini koruyacak yapılardan uzak olmaları nedeni ile kendilerini yağma suçunun, evlerini ise hırsızlık suçunun açık hedefi haline getirmektedir. Bu durumun suç eğilimi olan bireyler için yarattığı suç işlemeye elverişli zaman ve mekan, hırsızlık ve yağma vakalarının görülmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Teoride suç işlenmesine giden sürece konu edilen üç unsur olan; kararlı saldırgan, uygun hedef ve koruyucu azlığı unsurları afet dönemlerinde potansiyel suçlular için mevcut olmaktadır (Çalışkan ve Poyraz, 2020: 435). Sosyal düzensizlik teorisi ise; afet ve suç ilişkisini açıklarken afet öncesinde bölgede yaşayan bireylerin sosyo-kültürel özelliklerinden yola çıkarak bir açıklama geliştirmektedir. Amerika'nın Chicago eyaleti üzerine çalışan Burgess'in açıklamaları bu teori bakımından son derece önemlidir (Frailing ve Harper, 2020:1186).

Shawn ve Mckay (1942)'in de üzerinde durduğu konu öncelikle Chicago kentinde suç oranlarının yoğun olduğu bölgelerin sosyal yapıları bağlamında ele alınmıştır. 1940'lardan bu yana endüstriyel üretimin, enerji kaynaklarının lojistiğinin kolay olduğu belirli bölgelerde toplanması ve hizmet sektöründe istihdamın ağırlık kazanması ile birlikte Chicago kentinin sosyo-ekonomik yapısı da değişmiştir. Endüstriyel bölgelerin hemen bitişiğindeki bu bölgelerde değişen ekonomik yapı ile birlikte suç işleme eğiliminde olmayan, fabrikalarda ve diğer ilişkili sektörlerde çalışan halk yeni bölgelere yerleşmiştir. Yaşanan bu bir nevi iç göç sonrasında bölgedeki heterojen etnik ve sosyal yapı nedeni ile suç işlemeye eğilimi olan bireylere doğru rol model olabilecek kişi kalmamış, bölge kendi suçlu alt kültürünü yaratır hale gelmiştir.

Shaw ve Mckay'e (1942) göre; aile yapıları, eğitimleri ve dini inançları farklı olan bireylerden oluşan bu heterojen yapı ebeveynlerin çocukları üzerinde suç işlememelerine yönelik olarak kurdukları kontrollerini de etkisiz hale getirmektedir. Bu nedenle çocuklar yaşça kendilerinden büyük suçluların teşviği ile suç ile tanışmaktadır. Söz konusu teoriye göre Chicago'da geçiş bölgesi olarak adlandırılan bu bölgeler, sosyal düzensizliğin ortaya çıkmasında temel etken olarak görülmektedir. Sosyal düzensizlik de bu bölgelerde yaşanan afetlerde suç oranlarının normal seyirinden daha fazla artmasına neden olmaktadır. Chicago örneği dışında, afet bölgelerinde yer alan iller veya eyaletler bakımından ise; bu teoriyi afetlerin yarattığı kriz ortamı ve insan hareketliliğinin suç eğilimi olan bireyler bakımından bir düzensizlik hali yarattığı ve nihayetinde bölgenin demografik yapısını da değiştirdiği yönünde yorumlamak mümkündür.

Kolektif davranış teorileri ise; sosyal yapı ve afetin etkisi ile gelişen davranışları ele almaktadır. Bu teori, literatürde afet ve suç ilişkisini anlamakta yeni bir bakış kazanılmasını sağlamıştır. Durkheim'ın bir arada yaşayan ve mekanik dayanışma ile hareket eden insan topluluklarının ortak değer yargıları, farklılaşmamış ortak bir benlik ve davranış biçimleri geliştirdiğini ifade ettiği kolektif bilinç kavramının

uzantısı olarak görülebilecek kolektif davranış teorilerine göre; afetin etkisi ile insani ve maddi kayıpların yaralarını sarmaya çalışan bireyler bir birlik duygusu içerisinde hareket etme eğilimindedir (Giddens,2012:122). Afetlere bu teori bağlamında yaklaşan Dynes'e göre (1970) afetler sosyal düzensizlik yaratmanın aksine kolektif bir davranış biçimi oluştururlar. Afetler gerilerinde enkaz altında kalan veya enkaz altında kalmamakla birlikte konutları yıkılan ve yardım bekleyen bireyler bıraktığından bu koşullar altında yeni bir organizasyon ve normlar bütünü oluştuğu belirtilmiştir. Bu teoriye göre; geride kalanlara yardım etme ve hayatta kalma mücadelesi içerisinde davranışlarını yönlendiren afetzedelerin eylem biçimleri kolektif davranış olarak adlandırılmaktadır. Teh'in (2008) depremler ve ardından görülen tsunamiler sonrasında yaşanan suçlu davranışları açıklamak için de kullandığı, afetlerde anti sosyal davranışların neden seyrek olarak da görülebileceğine açıklık getiren bu teori; uluslararası literatürde genellikle yağma suçuna odaklanmıştır. Ancak konuyu evden hırsızlık gibi diğer malvarlığına karşı suçlar bağlamında da incelemek mümkündür. Farklı güncel yorumların yanı sıra Durkheim'ın suçu toplumun çimentosu olarak gören ve suçun toplumu oluşturan bireyler arasındaki bağları güçlendirme fonksiyonuna vurgu yapan yaklaşımını zor zamanların bireyler arasındaki bağları güçlendirdiği yönünde değerlendirmek de mümkündür.

Çalışmada yer verilen tablolardan da görüldüğü üzere; ele alınan tarihlerde evden hırsızlık suçu vaka sayılarında Frailing ve Harper'ın (2020) Amerika Birleşik Devletlerinde 29 Ağustos 2005 tarihinde meydana gelen Katrina kasırgasını ele alan emsal çalışmasında görüldüğünün aksine büyük bir değişiklik söz konusu değildir. Ancak aynı çalışmada yer alan 2012 yılında gerçekleşen Sandy kasırgasına benzer bir tablonun ortaya çıktığını belirtmek gerekmektedir. Söz konusu kasırgada; cinayet vakalarında %86, cinsel saldırı vakalarında %41, soygun vakalarında %21, darp vakalarında %19, oto hırsızlığı vakalarında %20, hırsızlık ve diğer tüm suçlarda %32 oranında bir düşüş olduğu raporlanmıştır. Bu durum da kolektif davranış teorisinin ele aldığımız Malatya ve Elazığ depremlerinde görülen afet öncesi dönemdekine yakın ve belirlenen bazı tarihlerde daha düşük olan evden hırsızlık ve yağma vaka sayılarına da uygulanabileceğini göstermektedir. 2019 yılında ele alınan zaman aralığında, Elazığ ilinde görülen en yüksek evden hırsızlık suçu vakaları Şubat ayına aitken, en düşük vakalar ise aynı yılın Ocak ayında gerçekleşmiştir. 2020 yılına gelindiğinde ise; en yüksek evden hırsızlık vaka sayısının Eylül ayında gerçekleştiği görülmektedir. 2020 yılı Eylül ayında 6, Ağustos ayında ise 4 evden hırsızlık vakası gerçekleşmiştir. Ağustos ayına kıyasla evden hırsızlık vaka sayıları artmıştır. Bu artışın küçük ölçekte gerçekleşmesini bölge nüfus yoğunluğunun azlığı ve kolluk kuvvetlerinin etkili güvenlik önlemleri alması ile açıklamak mümkündür. Ancak küçük ölçekte de olsa meydana gelen artış suç sosyolojisinde ele alınan rutin aktiviteler teorisi ile de yakından ilgilidir(Breetzke vd.,2016:6).

Yağma suçu vaka sayıları incelendiğinde ise Ağustos, Temmuz ve Aralık ayları için veri tespit edilebilmiş, sınırlanan diğer zaman aralıklarında suç verisine rastlanmamıştır. 2019 yılı Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında birer; 2020 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında da birer yağma vakası görülmüştür. Suç verisi bulunan bu beş zaman aralığında vaka sayısı dağılımının eşit olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, bölgede jandarma ve polis personelinin başarılı çalışmasının ve bölgenin mülki amirlerince etkin bir afet yönetimi gerçekleştirildiğinin önemli bir göstergesidir. Malatya ili için incelenen zaman aralıkları; 4 Temmuz 2019, 4 Ağustos 2019, 4 Temmuz 2020, 4 Ağustos 2020, 4 Eylül 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. Gerçekleştirilen değerlendirmelerde; 2019 yılı Ağustos ayında 4 vaka görülürken depremin gerçekleştiği 2020 yılı Ağustos ayında ise 7 adet evden hırsızlık vakası gözlenmiştir. Önceki yıla göre afet döneminde gözlenen evden hırsızlık vaka sayılarında artış yaşanmıştır.

Malatya ilinde 2020 yılında bir önceki seneye kıyasla yağma suçu vaka sayılarında düşüş görülmüştür. Asayiş birimlerinin kullandığı tabirle gasp olarak da bilinen yağma suçundaki azalışı da afet ve suç ilişkisini inceleyen sosyologların kullandığı rutin aktiviteler teorisi ile açıklamak mümkündür. Depremde bireyler; Kızılay ve AFAD ekiplerinin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının da bölgede etkin olarak yürüttüğü gıda, giyecek, battaniye, elektrikli soba ve diğer temel ihtiyaç malzemeleri dağıtımında hep resmi görevlilerle bir arada olduklarından gasp suçunun teoride geçen adı ile uygun hedefi olmamışlardır. Ancak evden hırsızlık vakalarında ise; depremin etkisi ile evlerini boşaltan bireyler klasik

rutin aktivitelerinin aksine belli bir süre çadırlarda yaşamışlardır. Bu durum, evleri potansiyel hırsızların gözünde uygun hedef haline getirmiştir. Bu nedenlerle de hırsızlık vakalarında az miktarda da olsa bir artış gözlemlenmiştir. Artış yaşanan suçlarda, vaka sayılarındaki artışın küçük ölçekte kalmasının nedenleri ise; afetten etkilenen bölgenin nüfusunun büyük illere kıyasla azlığı, kolluğun bölgede etkin olarak güvenlik önlemleri alması, izlenen etkin afet yönetimi politikaları ve afetzedelerin geliştirdiği normlara uyan kolektif davranıştır.

Sonuç

Türkiye, genç fay hatları üzerinde yer alan bir devlet olması nedeni ile deprem afeti ile her dönem karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle Doğu Anadolu Fay Hattı 1870’li yıllardan bu yana yıkıcı depremlere neden olmuştur. Türkiye’ nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeği, 24 Ocak 2020 tarihinde gerçekleşen Elazığ ve 4 Ağustos 2020 tarihinde gerçekleşen Malatya depremleri ile yeniden dikkatleri üzerine çekmiştir. Türkçe alanyazında depremler, genellikle jeoloji ve psikoloji disiplinleri bağlamında ele alınmıştır. Milli alanyazındaki eksiklik görülerek uluslararası alanda suç sosyolojisi ve kamu yönetimi çalışmalarında sıkça ele alınan afet ve suç ilişkisi, çalışmada Malatya ve Elazığ illeri bağlamında incelenmiştir. Bu nedenle çalışmada, 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ili Sivrice ilçesinde gerçekleşen 6.8 şiddetindeki ve 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ili Pütürge ilçesinde meydana gelen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremlerin evden hırsızlık ve yağma suçlarının işlenmesi üzerindeki etkisi vaka sayıları üzerinden ele alınmıştır.

Etkin bir afet yönetimi gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği konusunu açıklığa kavuşturmak ve alanyazına katkı sunmak amaçları ile vaka sayıları tablolastırılmıştır. Elde edilen vaka sayılarını, suç sosyolojisi teorileri bağlamında ele alma konusunda ise uluslararası alanyazında afet ve suç alanında önemli çalışmaları olan Loyola Üniversitesi Kriminoloji ve Adalet bölümünden Kelly Frailing ve Dee Wood Harper’ın 2020 tarihli “*Examining Postdisaster Behaviour Through a Criminological Lens: A Look at Property Crime*” adlı makalesi yol gösterici olmuştur.

Elazığ ili için incelenen zaman aralıkları; 24 Ocak 2019, 24 Şubat 2019, 24 Aralık 2019, 24 Ocak 2020, 24 Şubat 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. 4 Ağustos 2020 tarihinde Malatya ilinin Pütürge ilçesinde gerçekleşen 5,7 ve 4,5 büyüklüğündeki depremlerin evden hırsızlık ve yağma suçları üzerindeki etkilerini incelemek üzere deprem tarihinde, öncesinde ve sonrasında jandarma bölgesinde gerçekleşen vaka sayıları tablolastırılmıştır. Malatya ili için incelenen zaman aralıkları; 4 Temmuz 2019, 4 Ağustos 2019, 4 Temmuz 2020, 4 Ağustos 2020, 4 Eylül 2020 ve 2021 yılı Ocak ayıdır. Gerçekleştirilen değerlendirmelerde; 2019 yılı Ağustos ayında 4 vaka görülürken depremin gerçekleştiği 2020 yılı Ağustos ayında ise 7 adet evden hırsızlık vakası gözlenmiştir. Önceki yıla göre afet döneminde gözlenen evden hırsızlık vaka sayılarında artış yaşanmıştır.

Malatya ilinde bir önceki seneye kıyasla 2020 yılında yağma suçlarında düşüş görülmüştür. Asayiş birimlerinin kullandığı tabirle gasp olarak da bilinen yağma suçu vakalarındaki azalışı afet ve suç ilişkisini inceleyen sosyologların kullandığı rutin aktiviteler teorisi ile açıklamak mümkündür. Depremde bireyler; Kızılay ve AFAD ekiplerinin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının da bölgede etkin olarak yürüttüğü gıda, giyecek, battaniye, elektrikli soba ve diğer temel ihtiyaç malzemeleri dağıtımında hep resmi görevlilerle bir arada olduklarından gasp suçunun teoride geçen adı ile uygun hedefi olmamışlardır. Ancak evden hırsızlık suçlarında ise; depremin etkisi ile evlerini boşaltan bireyler klasik rutin aktivitelerinin aksine belli bir süre çadırlarda yaşamışlardır. Bu durum, evleri potansiyel hırsızların gözünde uygun hedef haline getirmiştir. Bu nedenlerle de hırsızlık vaka sayılarında az miktarda da olsa bir artış gözlemlenmiştir. Artış yaşanan suçlarda, vaka sayılarındaki artışın küçük ölçekte kalmasının nedenleri ise; afetten etkilenen bölgenin nüfusunun büyük illere kıyasla azlığı, kolluğun bölgede etkin olarak güvenlik önlemleri alması ve idarenin etkin afet yönetimi politikaları uygulamasıdır(jandarma.gov,2020).

Elazığ ilinde gerçekleşen evden hırsızlık ve yağma vaka sayıları değerlendirildiğinde ise; 2020 yılında en yüksek evden hırsızlık vakalarının Eylül ayında gerçekleştiği saptanmıştır. 2020 yılı Eylül ayında 6,

Ağustos ayında ise 4 evden hırsızlık vakası gerçekleşmiştir. Ağustos ayına kıyasla evden hırsızlık vaka sayıları artmıştır. Bu artışın küçük ölçekte gerçekleşmesini bölge nüfus yoğunluğunun azlığı ve kolluk kuvvetlerinin etkili güvenlik önlemleri alması ile açıklamak mümkündür. Ancak küçük ölçekte de olsa meydana gelen artış açıklandığı üzere, suç sosyolojisinde ele alınan rutin aktiviteler teorisi ile de yakından ilgilidir. Yağma vakaları incelendiğinde ise Ağustos, Temmuz ve Aralık ayları için veri tespit edilebilmiş, sınırlanan diğer zaman aralıklarında suç verisine rastlanmamıştır. 2019 yılı Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında birer; 2020 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında da birer yağma vakası görülmüştür. Bu durum, bölgede kolluk personelinin başarılı çalışmasının ve bölgenin idari birimlerince etkin bir afet yönetimi gerçekleştirildiğinin önemli bir göstergesidir.

Çalışmanın, bundan sonra gerçekleştirilecekler adına bir rehber olması umulmaktadır. Benzer şekilde sonraki çalışmalar için rehber olma misyonunu üstlenen Western Carolina Üniversitesi Kriminoloji ve Ceza Adaleti bölümünden Albert M. Kopak'ın gönderdiği, 2019 yılında kaleme alınan ‘‘A Critical Review Examining Substance Use During the Disaster Life Cycle’’ adlı makale de afet ve suç ilişkisinin uyuşturucu madde kullanımı ve ticareti suçlarını ne ölçüde arttırdığına ilişkin araştırma yapılması gerektiğine dair bir tavsiye niteliğindedir. Buradan yola çıkılarak denebilir ki; afet ve suç konusu kamu yönetimi, ceza hukuku, idare hukuku, sosyoloji ve psikoloji disiplinlerinin kesiştiği bir alan olarak halen pek çok yönü ile araştırmaya açıktır.

Kaynakça

- AFAD (2020), 24 Ocak 2020 Sivrice (Elazığ) Depremi Raporu, AFAD Yayını, Ankara.
- Aguirre, B. ve Lane, D. (2019), Fraud in Disaster: Rethinking the Phases, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, S.39, ss.1-9.
- Alpkoçak, C., Yıldızak, G.B., Sunal, H.N. ve Yavaş, İ. (2019), Afet Yönetimi ve Güvenlik İlişkisi Bağlamında Çanakkale-Ayvacık Depremleri Üzerinden Bir Değerlendirme, *13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Tam Metin Bildiri Kitabı* (Ed. Ali Fuat Gökçe, Uğur Ülger, Seda Kulu, Muhammed Aksu), Atlas Akademik Yayınları, Ankara, 1053-1072.
- Avaner, T. ve Fedai, R. (2020), ‘‘Türkiye’de Afet Yönetiminde Kurumsal Yapılanma’’, *Farklı Boyutları ile Afet Yönetimi* (Ed. Murat Yaman ve Erkan Çakır), Nobel Yayınları, Ankara, 25-43.
- Barbak, A. (2019), Kamu Yönetiminde Davranışsal Güvenlik Çalışmak: Yönetimbilimsel Bir İnceleme, *13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Tam Metin Bildiri Kitabı* (Ed. Ali Fuat Gökçe, Uğur Ülger, Seda Kulu, Muhammed Aksu), Atlas Akademik Yayınları, Ankara, 33-48.
- Beck, U. (2014), *Risk Toplumları-Başka Bir Modernliğe* (Çev. Bülent Doğan), İthaki Yayınevi, İstanbul.
- Breetzke, G.D., King, M. ve Fabris-Rotelli, I. (2016), The Impact of the Canterbury Earthquakes on the Temporal and Spatial Patterning of Crime in Christchurch, New Zealand’, *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, S.51(1), 1-22.
- Brown, B.L., Kopak, A.M. ve Hinkel, H.M. (2018), A Critical Review Examining Substance Use During the Disaster Life Cycle, *Disaster Prevention and Management*, S.28(2), 171-182.
- Çakı, F. ve Özbayram, G.G. (2020), Muhtarlar ve Topluluk-Temelli Afet Yönetişimi, *Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.10(2), ss.447-485.
- Çakmut, Ö.Y. (2019), ‘‘Türk Ceza Yasasında Mal veya Hizmet Satımından Kaçınma Suçu’’, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, S.25(2), 624-636.
- Çalışkan, A. ve Poyraz, T. (2020), Suça İlişkin Mekânsal Risk Faktörlerinin Adli Sosyolojik Bakış Açısıyla Analizi, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, S.15(21), 430-453.
- Çilingir, G.A. ve Güler, İ.Ö. (2020), Afet Politikalarında Risk Unsuru ve Afet Mevzuatında Risk Yönetimi, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, S.3(1), 152-165.
- Çobangil, O. (2018), Pozitivizm, Chicago Kent Ekolojisi Okulu ve Kent Güvenliği, *Kent Kültürü ve Yönetimi Dergisi*, S.4(11), 673-682.

- Dündar, Ö. ve Kesbiç, Y.C. (2020), Malvarlığına Karşı İşlenen Suçların Suç Teorilerine Göre Mekânsal Analizi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 911-936.
- Dynes, R.R. ve Quarantelli, E.L. (1970), Organizational and Group Behavior in Disasters, *American Behavioral Scientist*, 13, 323-480.
- Frailing, K. ve Harper, D.W. (2020), Examining Postdisaster Behavior Through a Criminological Lens: A Look at Property Crime, *American Behavioral Scientist*, 64(8), 1179-1195.
- Frailing, K., Zawisza, T. ve Harper, D.W. (2020), Whirl Winds and Break-Ins: Evidence Linking a New Orleans Tornado to Residential Burglary, *Journal of Crime and Justice*, 44(1), 119-130.
- Giddens, A. (2012), *Kapitalizm ve Modern Sosyal Teori* (Çev. Ümit Tatlıcan), İletişim Yayınevi, İstanbul.
- Güçlü, İ. ve Akbaş, H. (2019), *Suç Sosyolojisi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2. Baskı.
- Güner, Uğur (2019), Ekonomik Suçlar ve Ekonomi Ceza Hukukuna İlişkin Yasal Düzenlemeler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(Özel Sayı), 1411-1442.
- Hancı, H., Tuğ, A. ve Doğan, Y. (2003), Kriminolojik Kriminoloji Değildir!, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 48, 261-265.
- Hayata Destek Derneği (2020), Elazığ- Malatya Saha Durum Raporları, *Hayata Destek Derneği Yayını*, İstanbul.
- İçli, T. (2019), *Kriminoloji*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Mavi, E.E. (2020), Afet Kriz Yönetiminde Sosyal Medya: 30 Ekim 2020 İzmir Depremi, *Karadeniz İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 31-53.
- Özbek, Ö., Doğan, K. ve Bacaksız, P. (2020), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Shaw, C.R. ve McKay, H.D. (1942), *Juvenile Delinquency in Urban Areas*, University of Chicago Press, Chicago (US).
- Sönmez, H. (2020), Toplumsal Güvenliğin Sağlanmasında Önleyici Kolluğun Etkinliği Üzerine Kavramsal Bir Araştırma: Bursa İl Jandarma Örneği”, *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(13), 179-206.
- Teh, Y.K. (2008), The Abuses and Offenses Committed During the Tsunami Crisis, *Asian Journal of Criminology*, 3(2), 201-211.
- Temurçin, K. (2018), Suç Coğrafyası: Görelî Kavramsallaştırmadan Mekânsal Yorumlamaya, *Sosyal Coğrafya* (Ed. Nurettin Özgen), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Tercan, B. (2018), Türkiye’de Afet Politikaları ve Kentsel Dönüşüm, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5), 102-120.
- Timur, K. (2017), Ulrich Beck: Risk Toplumu-Başka Bir Modernliğe Doğru, *Intermedia International e-Journal*, 4(6), 188-192.
- Toprak Karaman, Z. (2019), Risk Toplumunda Afetlerde Erken Uyarı, Mukavemetli Toplum ve Kamu Yönetiminin İnkna Kapasitesi, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 185-212.
- Uysal, Y. ve Atmaca, Y. (2018), Türkiye’deki Merkezi ve Yerel Yönetim İlişkilerinin Yönetişim Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 411-424.
- Varol, A. (2019), Afet Yönetimi, Afet Eğitimi ve Afet Farkındalığı: Amerika Örneği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 193-204.
- Yıldız, M. ve Kırtepe, A. (2020), Gençlik Merkezlerinin Deprem Sonrası Afet Hizmetlerinde Rolü ve Önemi, *Journal of History School*, 13(48), 3693-3709.
- Yolcu, M. ve Bekler, T. (2020), Deprem Kültürü ve Farkındalık Çalışmaları: Şili ve Elazığ Depremlerinin Karşılaştırılması, *Lapseki Meslek Yüksekokulu Uygulamalı Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 71-82.
- Zahnow, R., Wickes, R., Haynes, M. ve Corcoran, J. (2017), Disasters and Crime: The Effect of Flooding on Property Crime in Brisbane Neighborhoods, *Journal of Urban Affairs*, 39(6), 857-877.

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/polis-afetlerde-afad-ekiplerine-destek-verecek/1713496> (Erişim Tarihi: 30.03.2021).

<https://www.afad.gov.tr/teskilat-semasi> (Erişim Tarihi: 29.03.2021).

<https://www.hakkari.pol.tr/elazig-depremi-sonrasi-yapilan-yardimlar-egm-merkezicerik> (Erişim Tarihi: 04.04.2021).

<https://www.icisleri.gov.tr/mucizelerin-kahramanlari-jak-timleri> (Erişim Tarihi: 29.03.2021).

<https://www.jandarma.gov.tr/elazig-depremi-sonrasi-yapilan-yardimlar-merkezicerik> (Erişim Tarihi: 30.03.2021).

<https://www.undrr.org/terminology/disaster> (Erişim Tarihi: 26.03.2021).